

Climate-smart Agriculture (A collaborative initiatives)

CSA support activities through financial support from CUTS

1. Formation of CSA Farmers Motivators Group (CFMG): common procedures for all the CSA pilot sites beneficiaries

Activity status: developed procedures for formation of the CSA farmers group (CFMG) in all the CSA pilot sites focused to upscaling and sustainability of CSA activities.

Purpose: climate-smart practices in the subsistence farming set up at the face of challenges for water in agriculture besides other adverse impacts of climate change on food security and rural income source warrants adaptation to climate change for stable climate friendly production approach. In light of the agro-ecological variance, it is important to have farming system tuned to climate change with potential options and coping strategies. One of the ongoing efforts of the CSA project is to mobilize and form CSA interest groups and strengthen WUAs in all the CSA pilot sites where appropriate by creating a local CSA action group called CFMG. This is conceivable through advocacy, awareness, training and demonstrations of CSA technologies which however have been active in all the existing CSA pilot sites. The CSA ongoing activities and their benefits have thus motivated the beneficiaries to come together as CFMG for pioneering CSA at the local level for agriculture sustainability.

Identification of office bearers: The CSA farmers and beneficiaries shall elect their own reps that fully represent all the communities and village (s) in a gender and youths inclusive manner. The CSA Farmers Motivators Group (CFMG) shall comprise of the following office bearers and the members as furnished in the table 1:

Table 1: details of the office bearers

Sl. No.	Office bearers & members	Number	Remarks
<i>Core office bearers</i>			
1	CFMG Developer	1	All farmers: women, men, youths or school drop-outs. Farmers having good rapport in the community. Preference: women leadership & early adopter, young & educated farmers
2	Developer Assistant	1	
3	Bookkeeper	1	
4	Checker	1	
5	Supervisory members	2	
6	CSA Adopter/Water-Manager	2	Water Guards applies where there is potential for WUA
<i>General CSA members</i>			
7	Farming communities & H/holds	???	All h/holds & beneficiaries in the communities including the core members and office bearers

1.1. TOR of the CSA Farmers Motivators Group (CFMG)

CFMG Developer

- Overall manager and chairperson of the CFMG
- Lead and inculcate adaptation strategies and coping mechanism to climate change through potential CSA activities leading to increased resilience for enhanced crops production, value additions and marketing
- Motivate and mobilise farmers group members in CSA
- Explore possible upscaling of CSA potential for sustainable agriculture farming
- Support to open CSA CFMG common savings in nearest Bank and be one of the signatories for CFMG banking affairs
- Closely connect with DAO & other potential technical agencies for support & advice.

Developer Assistant

- Assist and support the Developer in all CFMG affairs
- Maintain and manage office, correspondences and coordination
- Oversee membership contributions, deposits and fund utilization
- Organise meetings, follow up on the decisions and record and circulate minutes
- Maintain office decorum

Bookkeeper

- Manage and maintain financial matters (membership contributions, other contributions and assets of the CFMG)
- Maintain book of receipts, accounts and deposits
- Maintain transparency in book of accounts and expenditures
- Acts as a signatory to Bank cheques

Checker

- Support functioning of the CFMG day to day office and check-balance
- Audit book of accounts periodically and made transparent to all the CFMG members
- Issue memos on findings and follow up on all actions

Supervisory members

- Support day to day affairs of the CFMG field operations
- Liaise with other members and coordinate with CFMG closely
- Initiate new ideas and adaptation strategies to CC
- Monitor and support farmers in the communities
- Motivate other farmers who are not member in the group

CSA adopter

- Actively trying out CSA based adaptation measures and support other members
- Assist Supervisory members in creating awareness on CSA benefits including electric fencing as appropriate
- Connect with Extension Supervisor of the area for support and advise

Water Manager

- Manage, maintain and mobilize repairs and cleaning of water infrastructure (water tanks, irrigation channels etc.)
- Coordinate and mobilise for water source protection
- Provide and allocate water for agriculture based on needs
- Advocate on water saving and judicious use of water for agriculture

1.2. Bylaws

Bylaws shall be developed by the members/communities themselves with facilitation support from Dzongkhags/CSA/CUTS program

Sustainability of CFMG

- How much is the membership contribution and when (monthly, quarterly, half yearly or annually) such contributions should be collected, and who should collect it and how (during meetings or at harvest, sale of crops) should it be collected
- Where does the membership fees money to be deposited and by whom
- What if the member does not attend/implement the scheduled or adhoc meetings or activities as agreed together? What shall be the consequences or compensation for not attending? Where shall the collection of compensation go and who collects it?
- How the collected and generated funds (common funds) shall be spent efficiently. What role the CFMG shall play in CSA upscaling
- Do the CSA Adopter/Water Guard require compensation for their functions? How much and when?
- Who shall be engaged in repairs, maintenance and upscaling CSA related activities (electric fencing, irrigation channel, water tanks, water saving crops, water source protection etc.).
- What shall the CFMG initiate to generate income for the members and increase common fund position
- -----

Bylaws signatories and endorsements:

- CFMG reps, Extension supervisor of the Gewog, Gup
- DAO, Dungpa/Dzongda

2. Gathia: Formation of Water Users' Association Committee

Pilot site	Activities details	Dates	Technical inputs
Gathia, Sang Nga Chholing, Samtse	Formation of WUA & Bylaws development training CSA WP development, 2015	23-25 Nov 2014	Irrigation section of the Engineering Division, DOA

A total of 140 h/holds beneficiaries of Gathia irrigation channel attended the general CC awareness meeting and Climate-smart agriculture approach focused to maintenance and management of water from the channel for agriculture development on 23 Nov 2014.

Sl/No.	Women active h/holds	Male H/holds	Total beneficiaries h/holds
1	23	117	140

The awareness and Bylaws development training continued from 24-25 Nov 2014 with 35 selected beneficiaries representing 140 h/holds. They were provided training on water use, water allocation system, water source protection and channel maintenance through the development process of the WUAC Bylaws.

2.1. Awareness & training

The training for Water User Associations (WUAs) was mainly to introduce beneficiaries/end users of irrigation facilities to better understand the related Policies, Acts, Rules and Regulations and further knowledge of irrigation schemes, including the committee members. With the creation of awareness and sensitization on policy, advantages of forming WUAs,

working modalities of WUAs, devising system of fund accumulation, understanding on routine maintenance and minor maintenance works, ways and means to work out fair water distribution and supply system, and understanding the importance of effective and efficient use of irrigation water have been the elements of the trainings. The training was also targeted to persons / officials (extension staff) involved in strengthening the functionality of WUAs or for those involved in supervision and monitoring of WUAs and irrigation schemes.

The training started with the brief talk on the changes on the climate and its adverse effects on all types of living beings and different types of plants' diseases. They were also discussed about adjustments requirements with changing weather and climates on sowing, planting and harvesting months. The participants were introduced to different techniques of soil moisture conserving as a method to water management. In addition to, the plans and objectives of the Ministry of Agriculture and Forests were highlighted to further understanding of the beneficiaries and the local authorities.

The priorities of the Agriculture Department and the Engineering division were highlighted as follows:

- Irrigation Development (water for increased crop production)
- Land management (soil-water conservation)
- Human Wildlife conflict management (safeguard food security)
- Land development (good land management for crops production)

The irrigation activities:

- Irrigation scheme modernization to improve efficiency of water delivery
- Increase production with irrigation for dryland, fruit crops & vegetables
- Improve capacity for management of Irrigation resources (catchment management)
- Strengthen WUA through trainings (Formulation of WUA Constitution and By-laws)

2.2. Training Objective

The training of the beneficiaries of Gathia in Sang Nga Chholing under Samtse District was conducted to streamline and organize water users associations so that the Water Users/beneficiaries/members have enhanced knowledge & skills on management of irrigation water scheme leading to effective operations, maintenance and management which result to an effective and efficient distribution and use of irrigation water within the ambit of climate change and exceling climate smart agriculture approach eventually augmenting food security and income by increasing resilience to climate change.

2.3. Situational analysis

The *Gathia* Irrigation channel benefits three major villages: *Namdeyling*, *Deypheling Toed* and *Depheling med* consisting of 140 H/holds. The construction of this irrigation channel has been completed but not yet handed over to the beneficiaries. As a result, the villagers have not been able to make use of the system. Further, the beneficiaries have submitted a written complaint to the Dzongkhag expressing unsatisfactory work quality of the channel that responded by visit of the concerned contractor for rectification but the beneficiaries seem not satisfied yet. The beneficiaries expressed the concern on the pipe alignment and the need for either additional pipes or construction of open channel which passes through some other private property/land. They also expressed the need for additional spillways so that channel is not overburdened during the monsoon and could maintain the required water level in the channel. The h/holds having fields disadvantaged of water need to be addressed by CSA approach through promotion of drought tolerant crops besides exploring water use. Review and follow up on this newly formed WUAC was desired by the communities.

2.4. Work plan, 2015

#	Interventions	Timeline	Lead	Resources/ Inputs
1	Crop diversification – lentil, maize, mustard in water shortage area	Feb- Oct	RDC & SNV	Fund, inputs
2	Awareness on CC	Feb- Oct	SNV	Fund, materials
3	Compilation of WUAC Bylaws in English & Dzongkha, and printing	March	SNV-Engineer Div	Fund for translator and printing
4	Review WUAC and upscale water use as CSA approach in problem areas under Sang Nga Chholing	Feb-May	SNV-Dzongkhag	Funds & inputs

2.5. Sample copy of the Bylaws developed by WUAC of Gathia. The Bylaws is under finalization by Engineering Division of the Department of Agriculture

གནས་བདེ་སྤོང་ཞིང་ཆུ་འཛིན་སྐྱོང་དང་སོ་ནམ་ འོང་འབབས་ཚོགས་པའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ ལམ་ལུགས།

གསར་ཐོགས་ཚོས་སྤོང་ཞིང་ལོག་ བསམ་ཅེ་རྒྱུ་ལས།

ཡིག་ཆ་འདི་གིས་ཆུ་གཡུར་གྱི་འཇུག་མེ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ཐངས་ ཆུ་གཡུར་ལུགས་ཤོམ་འབད་ བདག་འཛིན་འཐབ་ཟེད་དང་སོ་ནམ་འོང་འབབ་གྱི་ཁྲིམས་ལུགས་ཆུ་གི་སྐོར་ལས་ གསལ་བཤད་འབད་ཐུ་མིན། འདི་གི་དམིགས་ལུ་ཡུལ་དོ་མ་རང་ ཆུ་གཡུར་ལུགས་ཤོམ་འབད་ གཞི་བཙུགས་ཟེ་དང་ བདག་འཛིན་ལུགས་ཤོམ་འབད་འཐབ་སྐྱེ་སོ་ནམ་ འོང་འབབས་ལས་རིམ་ཆུ་བཟོ་དེ་ ཆུ་སྐྱོད་མེ་ཆུ་ལུ་ བན་ཐོགས་ག་དོ་དག་དྲག་ འབྱུང་ཚུགས་པ་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་མིན།

གནད་དོན་འདི་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ ཆུ་སྐྱོད་མེ་ག་ར་གིས་ འོག་གི་ཁྲིམས་ལུགས་ཆུ་ལུ་ གནས་དགོ་པ་མིན།

དང་པ་ གནས་བདེ་སྤོང་ཞིང་ཆུ་འཛིན་སྐྱོང་དང་སོ་ནམ་ འོང་འབབས་ཚོགས་པ།

- ༡༡/ འཇུག་མེ།
- ༡༢/ གནས་བདེ་སྤོང་ཞིང་ཆུ་གཡུར་ལས་ཆུ་ཐོབ་མེ་གུང་གུངས་ག་ར་ གནས་བདེ་སྤོང་ ཞིང་ཆུ་འཛིན་སྐྱོང་དང་སོ་ནམ་ འོང་འབབས་ཚོགས་པའི་འཇུག་མེ་མིན།
- ༡༣/ གནས་བདེ་སྤོང་ཞིང་ཆུ་འཛིན་སྐྱོང་དང་སོ་ནམ་ འོང་འབབས་ཚོགས་པའི་ འཇུག་མེ་གོང་ཐངས་གཞུག་གསལ་ལྟར་མིན།
- གུང་གི་ཁྲིམས་འཆང་མེ་དེ་གི་མིང་ཚོ་བཏོད་ནི་མིན།
- ལྷན་བཟུང་སྐྱོང་འབད་པ་མེན་པ་ཅེན་ གུང་གི་འགོ་འཛིན་པ་དེ་གི་ མིང་ཚོ་བཏོད་ནི་མིན།
- ༡༤/ གནས་བདེ་སྤོང་ཞིང་ཆུ་འཛིན་སྐྱོང་དང་སོ་ནམ་ འོང་འབབས་ཚོགས་པའི་འཛིན་འཇུག་འདུའི་ནང་ བཅའ་མར་གཏོགས་མེ་ གནས་བདེ་སྤོང་ ཆུ་ཡུར་ལས་ཆུ་སྐྱོད་མེ་ག་ར་མིན།
- བཅའ་མར་གཏོགས་མེའི་སོ་གུངས་འདི་ སྤྱི་ཡན་ཆང་དང་ སྤྱི་ཡན་ཆང་མིན།
- གསལ་ཚེའི་གནད་དོན་ ཆང་འབྲུང་མེ་ ལྷོ་མ་གོ་མི་དང་སྤོང་གོ་དང་སྤོང་གོ་ཆུ་བཅའ་མར་གཏོགས་མེ་ཚོགས།
- ༡༥/ སོ་མེ་ནང་གུང་ཤོས་རང་ གནས་བདེ་སྤོང་ ཞིང་ཆུ་འཛིན་སྐྱོང་དང་སོ་ནམ་ འོང་འབབས་ཚོགས་པའི་འཛིན་འཇུག་འདུ་ཐངས་གཏོགས་པའི་དུས་ཚོད་འདི་དབྱེན་ཅེ་ཆུ་པའི་བདུན་འབྲུག་དང་པ་ནང་ལུ་མིན།
- གནས་བདེ་སྤོང་ ཞིང་ཆུ་འཛིན་སྐྱོང་དང་སོ་ནམ་ འོང་འབབས་ཚོགས་པའི་འཛིན་འཇུག་འདུ་ཐངས་གཏོགས་པའི་དུས་ཚོད་འདི་དབྱེན་ཅེ་ཆུ་པའི་བདུན་འབྲུག་དང་པ་ནང་ལུ་མིན།
- དེ་བཟུང་ གོས་བཟུན་འབད་ནི་གི་གནད་དོན།
- ༡༦/ གནས་བདེ་སྤོང་ ཞིང་ཆུ་འཛིན་སྐྱོང་དང་སོ་ནམ་འོང་འབབས་ཚོགས་པའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ལམ་ལུགས་བཟོ་སྐྱོད་འབད་ནི་མིན།
- ༡༧/ ཉམས་བཅོས་ཆུང་གྱའི་རིགས་ཆུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་སྐོར་ལས་གོས་བཟུན་འབད་ནི་མིན།
- ༡༨/ ལྷན་ཆུ་བཟོ་བཤའ་གི་ལས་རིམ་བཟོ་ནི་མིན།
- ༡༩/ ལག་ཆེ་བའི་གནད་དོན་གཞན་ཅེ་འཛིན་པ་ཅེན་གོས་བཟུན་འབད་ནི།
- གནས་བདེ་སྤོང་ ཞིང་ཆུ་འཛིན་སྐྱོང་དང་སོ་ནམ་འོང་འབབས་ཚོགས་པའི་འཛིན་འཇུག་འདུ་ཐངས་གཏོགས་པའི་དུས་ཚོད་དབྱེན་ཅེ་ གྲུ་པའི་བདུན་འབྲུག་དང་པ་ནང་ལུ་མིན།
- དེ་ནང་གོས་བཟུན་འབད་ནི་གི་གནད་དོན།
- ༡༠/ གཡུར་པ་མེ་ལེ་ནི་གི་ལས་རིམ་བཟོ་ནི།
- ༡༡/ ཆུ་བཟོ་བཟུང་གྱི་གོས་བཟུན་འབད་ནི།
- ༡༢/ དགུན་ཐོག་གི་དོན་ལས་ཆུ་བཟུང་མེ་གི་གོས་བཟུན།
- ༡༣/ སོ་སྐར་ཆུ་ཡུར་ཉམས་བཅོས་དང་འཛིན་སྐྱོང་གྱི་སྐོར་ལས་གོས་བཟུན་དང་སོ་ནམ་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་འཆར་གཞི་བཟོ་ནི།
- ༡༤/ ལག་ཆེ་བའི་གནད་དོན་གཞན་ཅེ་འཛིན་པ་ཅེན་གོས་བཟུན་འབད་ནི།

༡༥། གནམ་བདེ་སྤོང་ཞིང་ཚུ་འཛིན་སྤྱོད་དང་སོ་ནམ་འོང་འབབས་ཚོགས་པའི་འཛོམས་འདུ་ཚུ་གཡུས་སྒོ་ ༤ གྱི་བཀོད་ཀྱི་འབྲུག་འབྲུག་མི་གིས་བཀུག་ནི་ཡིན།
 ཚོགས་པའི་འཛོམས་འདུའི་ཚོས་གྲངས་དང་ ས་གནས་ གནད་དོན་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་ཉེན་མ་གཉིས་ () གི་ལྷ་གོང་ ལས་བཅུ་སྐབ་དགོ།
 ཡིན་ཅུང་སྤོང་བུར་གལ་ཆེའི་སྐབས་ལུ་དེ་འབྲུག་ལས་ བཀུག་ནི་ཡིན།
 ༡༦། གནམ་བདེ་སྤོང་ཞིང་ཚུ་འཛིན་སྤྱོད་དང་སོ་ནམ་འོང་འབབས་ཚོགས་པའི་འཛོམས་འདུའི་གོས་ཚོད་ཚུ་དུང་ཆེན་གིས་བཞག་ནི་ཡིན།

གཉིས། གནམ་བདེ་སྤོང་ཞིང་ཚུ་འཛིན་སྤྱོད་དང་སོ་ནམ་འོང་འབབས་ཚོགས་པའི་ཚོགས་ཐུང་།

༡༧། ཚོགས་ཚུང་བཟོ་ཐངས།

༡༧། ཚོགས་ཚུང་འདི་ནང་ འོག་གི་འབྲུག་མི་ ༥ ཡོད་པ་ཡིན།

- ཁྱི་འཛིན་ གྲངས་ ༥ |
- དུང་ཆེན་ གྲངས་ ༥ |
- ཚོས་ཚོ་བཞག་མི་ གྲངས་ ༥ |
- ཚོས་ཞིབ་པ་ གྲངས་ ༤ |
- བཀོད་ཀྱི་འབྲུག་མི་ གྲངས་ ༤ |
- ཚུ་སྤྱང་པ་ གྲངས་ ༤ |

༡༨། ཚོགས་ཚུང་གི་ལས་འགན།

- ལཱ་དེ་ཚུ་གར་ འབྲུག་མི་ཚུ་གི་སྤོང་དང་ མཐོ་འདོད་ཚུ་དང་ འཕྲིམ་ཏྲོག་ཏྲོ་ཡིན་པའི་ དེས་ཤེས་འདོད་ནི་དང་
- གཞུང་དང་ལྷན་ཚུ་གཞན་ཚུ་དང་ གོས་བསྐྱེད་འབད་མུ་དམངས་ ཨ་རྟེན་པའི་ མི་སེར་གྱི་སྤོང་དང་ མཐོ་འདོད་ཚུ་དང་མཚུ་གི་སྐོར་ལས་བཞག་ནི།
- ཚུ་གཡུར་གྱི་ལག་ལེན་དང་ བདག་འཛིན་འཐབ་ནི་ཚུ་གཞུང་གི་ལས་ལཱ་གསལ་དང་འཕྲིམ་ཏྲོ་འབད་ག་མ་འབད་བཟུ་ནི།
- ཚུ་སྤྱང་པའི་ ལས་རིམ་བཟོ་ནི་དང་ ཁོང་གི་འབྲུན་རྒྱུ་འགོ་འདྲན་འཐབ་ནི།
- ཚུ་གཡུར་ལག་ལེན་དང་ བདག་འཛིན་དེ་ལས་ ཞག་ཆེ་བ་ཅེན་འབྲུག་མི་གིས་ཚུ་གཡུར་བཟོ་ཁ་བརྒྱབ་ནི་གི་འགོ་འདྲན་འཐབ་ནི།
- འབྲུག་མི་ཚུ་ལུ་ཚུ་འདྲ་མཉམ་འབད་འཐོབ་ཚུ་གསལ་བཟོ་ནི།

༡༩། ཁྱི་འཛིན་

- ཚོགས་པའི་འགོ་འཛིན་འབད་ནི།
 - ཨ་རྟེན་པའི་ འབྲུག་མི་ཚུ་གི་སྤོང་དང་ མཐོ་འདོད་ཚུ་ ཚོགས་ཚུང་ལུ་ བཅུ་སྐབས་འབད་ནི།
 - ནམ་རེ་ཁག་ཆེ་ཅུང་ འཛོམས་འདུ་བཀུག་ནི་དང་ དེ་གི་ཚོ་གྲངས་དང་ ཚུ་ཚོད་ ས་གནས་ གནད་དོན་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་བཀོད་ཀྱི་འབྲུག་མི་ ༥ ལུ་བཀོད་ཚུ་གནང་ནི།
 - འཛོམས་འདུའི་ འགོ་འདྲན་འབད་དེ་ འབྲུག་མི་ཚུ་གི་བསམ་འཚར་ཚུ་ འཛོམས་འདུའི་ནང་ ལུ་ནི་གི་ གོ་སྐབས་ལེགས་ཤོམ་བྱིན་ནི།
 - ཞིང་ཚུ་དང་འབྲུག་པ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ག་ཅེ་རང་ཡིན་ཅུང་གཞན་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ ལས་ལྷན་དང་ལས་འབྲུག་ཚུ་དང་ཅེག་ཁར་འབྲུག་པ་འཐབ་ནི།
- དུལ་ཁང་ནང་ནང་ལས་དུལ་བཏོན་བཟོ་གི་ཤོག་འཛིན་གུར་ཚན་རྟེན་གསལ་གནང་ནི།

༢༠། དུང་ཆེན་གྱིས་

- འཛོམས་འདུའི་ནང་ལས་ གོས་ཐག་བཅད་མི་ གནད་དོན་ཚུ་གར་ ཡིག་ཚོག་ལུ་བཀོད་ནི།
- ཚོགས་པའི་ཁྲིམས་ལཱ་གསལ་ཚུ་ ཡིག་ཚོག་ལུ་བཀོད་དེ་བཞག་ནི།
- ཚོགས་པའི་ཁ་བྱུག་ལས་ ཡི་གུ་གཏང་དགོས་པའི་རིགས་འབྲི་ནི།
- ཚོགས་པའི་འབྲུག་མི་ཚུ་གི་ མིང་ཚོ་བཞག་ནི།
- ཞལ་འཛོམས་ཀྱི་གོས་ཚོད་ཚུ་འབྲུག་མ་བཟུམ་ཅེག་ལས་ རྒྱལ་ལུ་ནི་དང་ལུ་མའི་འཛོམས་འདུ་ནང་བསྐྱར་ཞིབ་སྐྱར་ལུ་འབད་ནི།
- ཁྱི་འཛིན་ལུ་ ལཱ་རོགས་འབད་ནི།

༢༡། ཚོས་ཚོ་བཞག་མི་གིས་

- ཚོགས་པའི་ ཚུ་གཡུར་བདག་འཛིན་གྱི་མ་དུལ་དང་གཞན་སོ་ནམ་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་འོང་འབབ་བདག་འཛིན་འཐབ་ནི།
- ཚོགས་པའི་འཛིན་སྤྱོད་མ་དུལ་ནང་དུལ་བཟོ་གསལ་དང་བཏོན་བཏོན་པའི་ཚོས་ལུ་ཚུ་སྐྱོམ་དང་བཅས་ འབད་ ཁ་གསལ་འབད་བཞག་ནི།
- ཚུ་གཡུར་བཟོ་བའི་སྐབས་ལུ་ ལས་མའི་སྐྱོ་ཆ་གི་གཅོས་པའི་ ཟད་འགྲོའི་རིགས་ཀྱི་ ཚོས་ལུ་བཞག་ནི།
- ཚོགས་པའི་འཛོམས་འདུ་སྐབས་ཚོས་ལུ་གསལ་བཏོན་འབད་ནི།
- དུལ་ཁང་ནང་ནང་ལས་དུལ་བཏོན་བཟོ་གི་ཤོག་འཛིན་གུར་ཚན་རྟེན་གསལ་གནང་ནི།

༢༢། ཚོས་ཞིབ་པ་གིས་

ཚོགས་པའི་འཛིན་སྤྱོད་མ་དུལ་གྱི་ཚོས་ལུ་ཚུ་ལོ་གཅིག་ལུ་ཚར་གསུམ་རེ་དུལ་ཞིབ་འབད་ནི།
 ཚོགས་པའི་འཛོམས་འདུ་སྐབས་ལུ་དུལ་དང་དངས་ལེན་གྱི་སྐྱར་ལུ་གསལ་བཞག་འབད་ནི།

༢༣། ཚུ་སྤྱང་པ་གིས་

ཚུ་དཔག་པའི་སྐབས་དང་ ཚར་པ་ལུགས་འབད་བརྒྱབས་པའི་སྐབས་ ཚུང་འཚུབས་འཕུར་པའི་སྐབས་ ཉེན་སྲུང་ བཞིན་དུ་ གཡུར་ལུ་
 ཞིབ་དཔྱད་འབད་བཟུ་ནི།
 ཚུ་མ་དགོ་པའི་སྐབས་ གནམ་དགུན་ལུ་ ལྷན་རེ་ལུ་ཚར་གཉིས་རེ་ཚུ་གཡུར་ཞིབ་དཔྱད་འབད་བཟུ་ནི།
 ཚུ་གཡུར་དང་ དེ་དང་འབྲེལ་པའི་མཐོ་ཆས་ཚུ་གར་ བཀོད་བྱའི་ལས་ལཱ་གསལ་དང་འཕྲིམ་ཏྲོ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི།
 ཚུ་གཡུར་གྱི་ཉམས་བཅོས་ ཚུང་ལུ་འགོ་གར་ལུ་ཚར་དང་གིས་འབད་ནི།

ཚུགས་འདུན་པུ་ཚུ་སྤྱོད་པ་ཁོང་རང་གིས་བཅོམ་བུ་བརྟུན་མ་རྒྱུ་ལེན་ཞེས་སྤྱོད་པའི་ཚོན་པ་ཅིན་ ཁྱིམ་འཛིན་ལུ་སྤྱོད་པུ་འབད་ནི།
ཚུ་སྤྱོད་པུ་བདེ་བཟོ་བཟུམ་འདྲུ་མཉམ་སྤོམ་གྱི་བཟུམ་འབད་ནི།

4.5 བཏོད་བྱེད་འབྲུག་མི་གིས་

ཚོགས་པའི་འཛུམས་འདུ་གི་དོན་ལམ་བདེ་བསྐྱེད་འབད་ནི།
ཁྱིམ་འཛིན་གྱིས་བཏོད་བྱེད་འབྲུག་ལུ་གཞན་ཚོགས་ཚུ་འབྲུག་མི་ཚུ་གི་དོ་ཚབ་འབད་ནི།

ཤི། གལ་སྲིད་ ཚུ་སྤྱོད་པུ་གཅིག་ལུ་ན་ཚ་ལོག་སྤྱོད་ཚད་ལུས་པ་ཅིན་ ཚུ་སྤྱོད་པུ་གཉིས་པ་དང་གཉིས་པ་གི་ཁྱིམ་ཚུ་བརྒྱུ་ལེན་མོག་ལས་འགོ་འདྲིན་འབབ་སྤྱོད་ཚབ་བཏོན་ནི།
ཤི། གལ་སྲིད་ཚུ་སྤྱོད་པུ་དེ་ གནད་དོན་གཞན་ལུ་བརྟེན་ཏེ་ཚད་ལུས་པ་ཅིན་ཉེ་བུ་འདི་རྒྱལ་ཡོངས་ལས་མི་སྡེ་ཚུ་ལྷན་པོ་གིས་
འདི་ལུ་མ་གནས་པ་ཅིན་ ཚུ་སྤྱོད་པུ་དེ་ལུ་ འོག་གི་ཉེས་ཁུངས་ལོག་ནི་ཡིན།
གོང་འཁོད་གྱི་ཉེ་བུ་ལས་ལོག་སྤྱོད་པོ།

4.6 ཚུ་སྤྱོད་པའི་མཐུན་བྱེད།

- ཤི། ཚུ་སྤྱོད་པུ་ལུ་ མཐུན་བྱེད་སྤྱོད་པུ་དོན་ལུ་ འོག་གི་ལམ་ལུགས་ཚུ་བཟོ་ཡི།
- མཐུན་བྱེད་གྱི་མང་ལུ་སྐྱེ་བའི་འཚང་མི་གི་དབྱེད་བཟུམ་ ཞེ་ རེ་ལོ་སྤྱོད་བཟོན་ཏེ་སྤྱོད་ནི།
- མཐུན་བྱེད་སྤྱོད་པུ་ལུ་འབྲུག་ཚོང་འབྲུག་ལུ་ ཉེ་བུ་ལུ་འབྲུག་སྤྱོད་ནི།
- བསྐྱེད་པུ་ལུ་ལུགས་ལུ་འཛིན་པུ་གིས་འགོ་འདྲིན་མོག་ལས་དབྱེད་ལུ་ བའི་འཛུམས་འདུ་མེངས་དང་བའི་ནང་བཟུ་བྱེ།

4.7 ཚོགས་ཚུང་གི་འབྲུག་མི་ཚུ་ བཅོགས་འབྲུག་འབད་ནི་དང་ དུས་ལུན།

ཤི། ཚོགས་ཚུང་གི་འབྲུག་མི་ཚུ་ ཚོགས་པའི་འབྲུག་མི་ཚུ་གིས་ བཅོགས་འབྲུག་འབད་ནི་ཡིན་ བཅོགས་འབྲུག་འབད་ནི་གི་དུས་ཚོད་འདི་འཛུམས་འདུ་མེངས་པུ་འབྲུག་ལུ་ བའི་འབྲུག་ལུ་ ཞེ་ བའི་ནང་ལུ་ཡིན།
ཤི། ཚོགས་ཚུང་གི་འབྲུག་མི་ཚུ་ དུས་ལུན་ལུ་མོ་རང་ འོག་ལུ་བཏོད་དོ་ བཟུམ་ཡིན།

- ཁྱིམ་འཛིན་ ལོ་ངོ་ 4།
- ལྷན་ཚུན་ ལོ་ངོ་ 2།
- ཚེས་ཚོ་བཞག་མི་ ལོ་ངོ་ 2།
- ཚེས་ཞེབ་པ་ 777777 ལོ་ངོ་ 7 ལ།
- བཏོད་བྱེད་འབྲུག་མི་ ལོ་ངོ་ 2།
- ཚུ་སྤྱོད་པུ་ ལོ་ངོ་ 7 ལ།

ཤི། ཚོགས་ཚུང་གི་ འབྲུག་མི་ཚུ་གི་དུས་ལུན་འདི་ ཚོགས་པའི་ འཛུམས་འདུ་ལུ་འབྲུག་པུ་ ཁོང་རའི་ ལུ་དང་འོས་བབ་དང་བསྐྱེད་ཏེ་ བསྐྱེད་བཅོས་འབད་ཚོག།

4.7 ཚོགས་ཚུང་གི་འཛུམས་འདུ།

ཤི། ཚོགས་ཚུང་གིས་དུས་ལུན་གྱི་ལམ་འཛུམས་འདི་ ལྷན་ལུ་དུག་གི་ནང་འཁོད་ཚར་རེ་འཛུམས་ནི་ཡིན།
ལག་ཚུ་བ་ཅིན་ དེ་བཟུམས་སྤྱོད་འཛུམས་འཛུམས་རང་འཛུམས་ནི་ཡིན།

ཤི། འཛུམས་འདུ་འདི་ནང་ འོག་གི་གནད་དོན་ཚུ་གི་སྤོང་ལས་ལྷན་འབད་ནི་ཡིན།
- ཚོགས་པའི་འཛིན་སྤྱོད་གི་སྤོང་ལས་བསྐྱེད་འབད་ནི།
- ཚུ་སྤྱོད་པུ་གཉིས་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་ལུ་སྤོང་ལས་བསྐྱེད་འབད་ནི།
- རྩོམ་གྱི་འཛིན་སྤྱོད་དང་ཉེ་གསལ་བཟུམ་འབྲུག་ལུ་ རྩོམ་ལུ་སྤོང་ལས་བསྐྱེད་འབད་ནི།

ཤི། གནད་དོན་ཚུ་དང་ཉེ་གསལ་ཚུ་ ཚོགས་ཚུང་གིས་ རག་བཅད་ཚོགས་ཡིན་ཅུང་ ལོ་རྒྱུས་དེ་ཚུ་གི་སྤོང་ལས་ ཚོགས་པའི་ འཛུམས་འདུ་ལུ་འབྲུག་ བསྐྱེད་ཞེབ་དང་གོ་ འཛུམས་ལུ་འབྲུག་པུ་མ་ཚད་ གནད་དོན་སྤོང་ལས་ཚུ་གི་སྤོང་ལས་
ཚོགས་དམངས་འཛུམས་འདུ་ལུ་འབྲུག་པུ་ རག་བཅད་དགོ་པུ་ཡིན།
ཤི། ཚོགས་ཚུང་གི་འཛུམས་འདུ་ལུ་འབྲུག་ཚོང་ལུ་ རོ་བཞག་མི།
དུང་ཚེན་གྱི་འགན་འབྲུག་ཡིན།

གསུམ། ཚུ་སྤྱོད་པུ་དང་གོ་ནམ་འོང་འབབ་ཚོགས་པའི་ལམ་ལུགས་ ལག་ལེན་འཐབ་ཐངས།

4.7 ཚུ་སྤྱོད་པུ་དང་གོ་ནམ་འོང་འབབ་ཚོགས་པའི་ལག་ལེན།

ཤི། ཚུ་སྤྱོད་པུ་དང་གོ་ནམ་འོང་འབབ་ཚོགས་པའི་ལག་ལེན།
དུས་ལུན་གྱི་ཉམས་བཅོས་ཚུང་བ་དང་ལོ་རྒྱུས་ཉམས་བཅོས་འབད་དགོ་པུ་མ་ཚད་ 7 ཉམས་བཅོས་སྤོང་དང་བཟོ་རིག་གི་རྒྱུ་བྱིན་པུ་ལས་
འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གཞུང་གི་ཡིག་ཚང་དང་ཅིག་ཁར་འབྲེལ་བ་འབབ་དགོ་པུ་ཡིན།
ཤི། ཚུ་སྤྱོད་པུ་དང་གོ་ནམ་འོང་འབབ་ཚོགས་པའི་ལག་ལེན།
- ཉམས་བཅོས་ཚུང་བ་གི་རིགས་ཚུ་སྤྱོད་པུ་གི་ལག་ལེན་འབབ་ནི་དང་ 7 ཁོང་གི་འབད་མ་རྒྱུས་པའི་ལོ་
ཡིན་པ་ཅིན་ཚོགས་པུ་དམངས་ལུ་སྤྱོད་པུ་བཟོ་གསལ་འབབ་ནི་ཡིན།
ཤི། ཚུ་བཟོ་བཟུམ་བཟུབ་ནི་འདི་ འོག་ལུ་བཏོད་དོ་བཟུམ་ཡིན།
ཚུ་སྤྱོད་པུ་གི་བཅད་ཁུངས་སྤྱོད་པུ་ཚུ་འདྲུ་མཉམ་སྤོམ་ལུ་བཟོ་བཟུམ་བཟུབ་ནི་ཡིན།
ཤི། ཚུ་སྤྱོད་པུ་དང་ ཚུ་སྤོང་ལུ་འདི་ གནས་སྤོང་དང་ འབྲེལ་བ་ལུ་འབྲུག་པུ་ མ་ཤོས་འབད་ཚད་ལས་བཟུམ་ཏེ་དཔག་མེ་ཚོག།
ཤི། ཚུ་སྤོང་ལུ་འབྲུག་པུ་ ཚུ་འདི་ ཞེ་མགོ་ལས་ཚུ་བཅད་ནི་འདི་ཚུ་སྤྱོད་པུ་ལུ་ལོག་པུ་ཡིན།

4.7 ཚུ་བཟོ་བཟུམ།

ཤི། ཚུ་བཟོ་བཟུམ་འདི་ འོག་གི་གནད་དོན་ལུ་ གཞི་བཞག་སྤྱོད་ འབྲུག་ནི་ཡིན།

གོང་ལུ་བཞོན་དོ་བཟུམ་སྡེ་ཚུ་འདྲ་མཉམ་སྡེ་སྤོང་ནི་ཡིན།
 གྲི། ལལ་སྤོང་འབྲུག་མི་ཚེག་ལུ་ ཚུ་ཉེང་བཀལ་དགོ་པ་ཅེན་ ཚོགས་པའི་འཛོམས་འདུའི་ནང་ བྱ་དགོ་པ་ཡིན།
 གྲི། ཚུ་བཟུམ་ནི་གི་ལས་རིམ་འདི་ཚུ་སྤྱང་པ་གི་བཞོན་ནི་ཡིན།
 གྲི། ཚུ་བཞོན་བཤའ་དང་ བཟུམ་སྡེ་གི་སྐོར་ལས་ མ་འགྲིགས་པའི་གནད་རེ་ཐོན་ཏེ་ ཚུ་སྤྱང་པ་གིས་ འགྲིགས་ཆ་ བཞོན་ཚུ་གྲུགས་པ་ཅེན་ འགྲིགས་ཆ་ བཞོན་ནི་གི་དོན་ལས་ཁྲི་འཛོན་ལུ་བྱ་དགོ་པ་ཡིན།

བཞི། ཚུ་གཡུར་དང་སོ་ནམ་འོང་འབབ་ཚོགས་པའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ལས་ལུགས་བདག་འཛོན།

༤.༡ ལོ་ལྟར་བདག་འཛོན།

གྲི། ལོ་ལྟར་ཚུ་ཡུར་བདག་འཛོན་དང་སོ་ནམ་འོང་འབབ་ལུ་གི་ལུ་གུ་གི་འཆར་གཞི་བཞོན་ནི་གི་དུས་ཚོད་འདི་ཚུ་མ་བཟུམ་པའི་འཛོམས་འདུ་མེངས་ ལུ་ བའི་ནང་ཡིན།
 - འཛོམས་འདུ་སྐབས་ནི།
 - ཚུ་ཡུར་བ་ཉམས་བཅོས་ཀྱི་རིགས་ལག་ལེན་འཐབ་ནི།
 - ལ་ཅུས་དང་ཚུ་ཅུས་བཀག་ཐབས་ལུ་ཤིང་བཅུག་ནི་དང་ཚུ་འབབ་ལ་ཁོངས་ཚུ་སྤྱང་སྐྱོབ་འབད་ནི།
 - སོ་ནམ་ལུ་གི་འཆར་གཞི་ཚུ་བཞོན་ནི།
 གྲི། ལོ་ལྟར་ཚུ་ཡུར་བདག་འཛོན་དང་སོ་ནམ་འོང་འབབ་ལུ་གི་ལུ་གུ་གི་འཆར་གཞི་བཞོན་ནི་གི་དུས་ཚོད་འདི་ཚུ་མ་བཟུམ་པའི་འཛོམས་འདུ་མེངས་ ལུ་ བའི་ནང་ཡིན།
 གྲི། ལོ་ལྟར་ཚུ་ཡུར་བདག་འཛོན་དང་སོ་ནམ་འོང་འབབ་ལུ་གི་ལུ་གུ་གི་འཆར་གཞི་བཞོན་ནི་དོག་ལུ་བཞོན་དོ་བཟུམ་སྡེ་འབད་དགོ།
 ཚོགས་པའི་ཁྲི་འཛོན་གྱིས་འགོ་འདྲན་འཐབ་ཐོག་ལས་འབྲུག་མི་དམངས་འཛོམས་ཐོག་ལུ་བཞོན་ནི་ཡིན།
 གྲི། ལུ་འབད་མི་ཚུ་ དོག་གི་ལས་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ལས་ བཞོན་དགོ་པ་ཡིན།
 གུང་རེ་ལས་མི་ཚོ་མ་རེ་འཛོན་སྤྱི་འབད་དགོ་པ་ཡིན།
 གྲི། ཚོགས་པ་ཚུ་གིས་ ཚུ་གཡུར་གྱི་ལུ་དང་སོ་ནམ་འོང་འབབ་ལུ་གི་ལུ་གུ་མ་འབད་བ་ཅེན་ ཉམས་ཆད་འདི་ཚུ་ལོངས་ལས་མིའི་སྐྱེ་ཆ་དང་འཁྲིམས་སྒྲེ་ལོག་
 གྲི། ཚུ་ཡུར་ཉམས་བཅོས་ཀྱི་དོན་ལུ་དགོས་མཁོ་བའི་ ཅ་ཆས་དེ་ཚུ་ ཚོགས་པའི་བདག་འཛོན་མ་དེལ་ལས་ མཁོ་སྐྱབ་འབད་དགོ།

༤.༢ ཚུ་གཡུར་ཚུན་བདག་འཛོན།

གྲི། ཚུ་གཡུར་ལུ་བཟུམ་པའི་སྐབས་ལུ་ ཉེན་བཟུར་བཞེན་དུ་ ཚུ་གཡུར་ལུ་ཞིབ་དཔྱད་ འབད་དགོ་པ་དང་ ལག་ཆེ་ལས་ དུས་ཚུན་བདག་འཛོན་འཐབ་དགོ་པ་ཡིན། དུས་ཚུན་འབད་འཛོན་གྱི་ཁྲུངས་ལུ་ག་ཅི་རང་ཚུང་པ་ཡིན་ ཅ།
 - ཚུ་སྤྱང་པ་གིས་ཚུ་འདི་བཟུ་འགོ་ལས་འབྲུག་ཚུན་བཤའ་བཟུ་ནི་དང་ཉམས་བཅོས་ཚུང་བ་གི་རིགས་ཚུ་འབད་ནི་ཡིན།
 གྲི། དུས་ཚུན་བདག་འཛོན་འདི་ ག་གི་ལས་འགན་ཡིན་ན་
 ཚུ་སྤྱང་པ་གི་འགན་ཁུར་ཡིན།

༤.༣ རྫོང་ཉམས་བཅོས།

གྲི། རྫོང་ཉམས་བཅོས་ལུ་མེར་མི་འདི་རང་བཞིན་ལྟེན་དུ་དང་ རྫོང་ལུ་ ལྟེན་དུ་ལས་བཞེན་ཏེ་ཉམས་བཅོས་ཤོར་ཏེ་ ཚུ་སྤྱང་པ་གིས་ བཅོ་ལ་བཟུབ་མ་ཚུ་གས་མི་དེ་ཚུ་ལུ་ སྐབས་ཡིན།
 གྲི། རྫོང་ ཉམས་བཅོས་འབད་ནི་གི་ལས་ལུགས་འདི་ཚུ་སྤྱང་པ་གིས་ཁྲི་འཛོན་ལུ་སྐྱེན་ལུ་འབད་དགོ།
 ལག་ཆེ་བ་ཅེན་ ཚོགས་ཚུང་གིས་ བཞོན་ལུ་གི་སྐྱོགས་རམ་ རྫོང་ལག་ལས་ལུ་དགོ།
 གྲི། ལས་མི་ཚུ་ དོག་གི་ལས་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ལས་བཞོན་དགོ་པ་ཡིན།
 ཁྲི་འཛོན་གྱིས་བཀའ་བྱ་དང་འཁྲིམས་སྒྲེ་ལས་མི་ཚུ་བཞོན་ནི་ཡིན།
 རྫོང་མི་བའི་ ཉམས་བཅོས་ཡོད་པ་ཅེན་ འབྲུག་མི་གི་འབྲུག་ལས་རྫོང་བཞོན་ ཉམས་ཚུང་ཡོད་མི་ཚུ་གིས་འབད་དགོ་པ་ཡིན།

༤.༤ ཚོགས་པའི་བདག་འཛོན་མ་དེལ།

གྲི། དུས་ཚུན་ ཉམས་བཅོས་དང་ ལོ་ལྟར་ཉམས་བཅོས་ རྫོང་ཉམས་བཅོས་ཀྱི་དོན་ལས་ ཟང་འགྲོ་གཏང་དགོ་པ་ཚུ་ ཚོགས་པའི་བདག་འཛོན་ མ་དེལ་ལས་གཏང་ནི་ཡིན།
 གྲི། ཚོགས་པའི་འབྲུག་མི་ཚུ་གིས་ བདག་འཛོན་མ་དེལ་ཚུ་ གཤམ་གསལ་བཞོན་དོ་བཟུམ་འབད་བཅུག་དགོ།
 - ལལ་འདེབས་ཀྱི་མང་ལུང་ ལོ་ལྟར་བཞེན་དུ་གུང་རེ་ལས་དེལ་བཟུམ་ ལུ་ 8 རེ་བཟུ་ནི།
 - བཅུག་དགོ་པའི་དུས་ཚོད་ སྐབས་བཟུམ་པའི་འཛོམས་འདུ་མེངས་དང་པའི་ནང་ཡིན།
 - བཟུ་ནི་གི་ལས་ལུགས་འདི་ 8 ཞེས་འཛོན་པའི་འགོ་འདྲན་ཐོག་ལས་དབྱིན་ཆ་ 8 པའི་འཛོམས་འདུ་ནང་བཟུ་ནི།
 གྲི། ཚོགས་པའི་འབྲུག་མི་ཚུ་གིས་ མ་དེལ་མ་བཅུགས་པ་ཅེན་ ཉམས་ཁྲིམས་འདི་ དུས་ཚོད་ལུ་མ་སྤོང་པ་ཅེན་ཚུ་མི་འཐོབ།

༤.༥ ཚོགས་པའི་བདག་འཛོན་མ་དེལ་གྱི་ཅི་ལྟ།

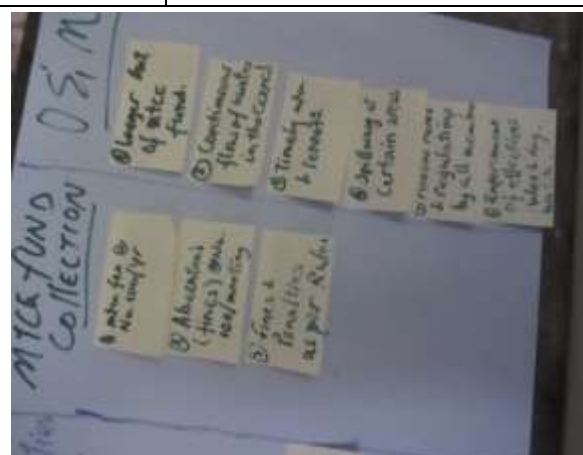
གྲི། མ་དེལ་བཟུ་བཟུ་ཆ་མཉམ་རང་དགོ་ལེགས་ལུག་འབྲུག་གི་དེལ་ཁང་ནང་བདག་འཛོན་མ་དེལ་གྱི་ ཅིས་ཐོག་ལུ་ བཅུག་དགོ།
 གྲི། ཅིས་ཀྱི་ལུ་ལེན་འཐབ་ནི་དང་ དེལ་ཁང་ལས་ དེལ་བཞོན་བཅུགས་འབད་མི་ མི་གཉེས་དགོ་པ་ཡིན།
 གྲི། ཚོགས་ཚུང་ལས་ ལྷ་གོང་གནང་བ་མེད་པ་ར་ དེལ་བཞོན་བཅུགས་འབད་མི་ཚོགས།
 དེལ་ཁང་ལས་ དེལ་ལྟེང་ལྟེང་ () ལས་སྐྱེ་གྲེ་ བཞོན་དགོ་པ་ཅེན་ ལྷ་གོང་ལས་ ཚོགས་པའི་ འཛོམས་འདུའི་ནང་ སྐྱེན་འབྲུག་ལུ་གཏང་བ་ལེན་དགོ།
 གྲི། དེལ་ཁང་ལས་ དེལ་བཞོན་བཅུགས་ཀྱི་ཅིས་ལྟེང་ ག་གིས་བཞུག་ནི་ཡིན་ན་
 ཅིས་འཛོན་པ་གི་བཞུག་ནི་ཡིན།
 གྲི། དེལ་ཁང་ལས་ དེལ་བཞོན་བཅུགས་དང་ བདག་འཛོན་མ་དེལ་ལས་ ཟང་འགྲོ་གཏང་ཐོའི་ སྐྱེན་ལུ་ མ་གྲུག་རང་ཚོགས་པའི་ འཛོམས་འདུ་དང་ ཚོགས་ཚུང་གི་འཛོམས་འདུའི་ནང་ ལུ་ལུ་ནི་ཡིན་མ་ཚང་ ཅེག་ལུག་དང་ སྤུལ་ལུག་ གེལ་ལུག་དེ་ཚུ་ ཚོགས་ཚུང་གི་འབྲུག་མི་དང་ གཞུང་གི་འགོ་དཔོན་ཚུ་ལུ་བཅུག་ཞིབ་ཀྱི་དོན་ལུ་སྐྱེན་དགོ་པ་ཡིན།

Participants

CFMG of Gathia WUA

Training methods

2.6. Way Forward

The handing and taking over of this scheme to the beneficiaries has been long over-due and would be better to hand over the Scheme to the beneficiaries for inculcating ownership and making full use of the irrigation water. The roles & responsibilities (Bylaws) for the Water User Association Committee (WUAC) members were put in place. The WUA Constitution and Bylaws draft will be circulated for final comments of the beneficiaries. The work plan developed with the beneficiaries will be jointly implemented on cost sharing modalities.

3. Phangyul, Wangdue

A total 31 farmers (9 beneficiaries for electric fencing + 21 local farmers and upland rice beneficiaries) attended the CSA review and planning training from 2-4 Dec 2014. Among the participants about 55% of the participants were women farmers.

3.1. Farmers' views and feedback

Upland rice has brought a new hope to the beneficiaries. It was said to be a successful interventions. The upland rice promotional demonstration was first time in Wangdue Dzongkhag. The yield was good and well grown in rain-fed condition
Harvested area (9.97 acre wet land + 4.3 acre dryland); average yield: 2.127 MT / acre
Farmers willing to increase cultivation area / replicate in other villages in the coming season
Electric fencing has been a great relief to the farmers for safeguarding food security

3.2. Work plan, 2015

#	Interventions	Timeline	Lead collaborators &	Resources/ Inputs
1	Upscale Upland rice	Feb- Nov	SNV, Dzongkhag, RDC-Bajo	Seed
2	Water source protection	Feb- Nov	SNV, Dzongkhag	Fund /materials
3	Review and support E fencing CSA groups & Bylaws development	Feb- Nov	SNV,Dzongkhag	Funds/energizers

3.3. Pictures story of field activities

4. Gida & IATF, Thimphu

A total of 34 CSA beneficiaries attended the review and planning training cum workshops at Gida, Mewang Gewog on 18 Dec 2014. About 60% of the participants were women farmers.

4.1. Beneficiaries views & Feedback

Communities and the beneficiaries were keen to support and participate in any field activities that address water issues and capacity building for crop production

Farmers hope that from now onwards they will be able to cultivate the vegetables and even sell the surplus to the market

By comparing the upland paddy and local paddy in the field situation the community prefers upland rice as it can resist moisture stress and yield higher

The communities shared that by installation of electric fencing, now they can harvest what they have been sowing in the fields.

The communities of Gida thank SNV for the supports given to the pilot sites and hope for the continuous support in future.

Gidaphu watershed has potentials for improvement in water recharge and feed adequate water to the community for drinking and crop production

4.2. Work plan, 2015

#	Interventions	Timeline	Lead agency & collaborators	Resources/ Inputs
1	Upscale Upland rice (Gida)	Feb- Nov	SNV, Dzongkhag & RDC-Y	Seed
2	Initiate action research on weed management in upland rice (Gida)	March - Nov	SNV, RDC-Y & Gewog	Sprinklers, Water pipe
3	Capacity development and bylaws development on Tank water use (Gida)	Feb- Nov	SNV, RDC-Y, Dzongkhag	Fund
4	Review of electric fencing & Bylaws printing (Gida)	Feb- Nov	SNV & Dzongkhag	Fund
5	Water management and water harvesting showcase (IATF)	Feb- Nov	Dzongkhag & SNV	Materials support

4.3. Pictures story of the field activities

5. Goseling, Tsirang

Total of 43 farmers participated in the review training workshop for one and half days from 22-23 Dec 2014. About 50% of the participants were women farmers. After inauguration of water tank, the review and planning training workshop commenced.

5.1. Feedback and Views of the beneficiaries

Beneficiaries learnt many areas of smart agriculture farming related to climate change and developed adaptation capacities

Vegetables production increased two folds from 1500 MT to 4500 Mt as of Dec 2014.

The production of vegetables expected to increase by acreage and yield per unit area after the tank water distribution system which will be functional from Jan 2015.

5.2. Work Plan, 2015

No	Interventions	Timeline	Lead Collaborators	Resources/ Inputs
1	Capacity development and by laws printing for CSA group	Feb- Nov	Dzongkhag/SNV	Fund
2	Upscale water harvesting for vegetables and mandarin	Feb- Nov	Dzongkhag/SNV	Fund, Pipes

5.3. Pictures story of the field activities

inauguration of water tank

Review and planning workshop

6. Chuzagang, Sarpang

A total of 21 farmers participated in the review and planning workshop at Chuzagang on 24 Dec 2014. Out of 21 participants 12 were women participants.

6.1. Views and feedback from the beneficiaries

- Elephants have destroyed upland rice at harvest of two h/holds
- Beneficiaries were discouraged to upscale upland rice in the current sites unless something is done to protect the crop from wild elephants
- Farmers expressed interest to upscale upland rice as it was recognised as less water crop in other production areas where there will be less risk of wild elephants
- Lentil farmers requested to support a mill to dehusk lentil grain at community level for cash generation through marketing
- E-fencing farmers expressed happiness for SNV support in fencing over 100 ac of cultivable land in Chaskar
- Farmers from nearby Chaskar begged to support energizers and other essential materials for e-fencing in coming years

6.2. Work plan

No	Interventions	Timeline	Lead	Resources/ Inputs
1	Capacity development and by laws for WUA/CSA group and E fencing group	Feb- Nov	SNV /Dzongkhag	Fund /printing bylaws/Energizers
2	Upscale upland rice and lentil in potential sites	Feb- Nov	SNV /Dzongkhag	Fund, , seed
3	Post-harvest and marketing for lentil	Feb- Nov	SNV /Dzongkhag	Fund, Equipment

6.3. Pictures story of the field activities

Chuzagang CSA beneficiaries on reviews and planning

